

Sterk

STERKE VERHALEN
VAN MENSEN MET EEN HANDICAP

SEPTEMBER 2026 // 59

P608419

Bewindvoering

**Goede bewindvoering helpt mensen
zoveel mogelijk zelf keuzes te maken**

Participatie en inspraak in VAPH-voorzieningen

**Mee kunnen beslissen verhoogt
de kwaliteit van leven**

Dossier autisme

**“Hulp op maat maakt
een wereld van verschil”**

Vlaanderen
is welzijn

VAPH

VLAAMS AGENTSCHAP VOOR
PERSONEN MET EEN HANDICAP

ZOVEEL MOGELIJK AUTONOMIE, LEVENSKWALITEIT EN INCLUSIE

Bewindvoering is een juridische maatregel die bedoeld is om kwetsbare mensen te beschermen. Het kan financiële rust bieden en stabiliteit. Maar bewindvoering is altijd ingrijpend en perkt rechten in. Het aantal mensen onder bewind in Vlaanderen neemt toe. Worden zij niet te veel beperkt in hun autonomie? Of biedt het hen net de mogelijkheid om zo zelfstandig mogelijk te leven? En wat is daar dan voor nodig? Je leest het in deze Sterk.

Zoveel mogelijk autonomie en levenskwaliteit vormen ook de rode draad in het dossier over autisme. Lees het verhaal van Peter, die erin slaagde om zelfstandiger te wonen, los van zijn ouders, met ondersteuning van het Begeleidingscentrum voor Personen met Autisme.

Of de getuigenis van Tiary, die gebruik maakte van thuisbegeleiding om op school en sociaal haar weg te vinden. Ze doet ook een beroep op het aanbod van de Liga Autisme Vlaanderen, die onder meer kampen op maat organiseert voor kinderen en jongeren met autisme. De Liga ontwikkelde ook AutiWijzer, een app die ouders van kinderen met autisme inzicht geeft in hoe hun kind denkt, voelt en reageert. Voor Daan, de papa van Sepp, is de app een openbaring. Hij leert zijn zoon er beter door kennen en krijgt meer begrip voor zijn gedrag, waardoor hij zelf rustiger kan blijven.

Ook de InclusieAmbassade streeft naar meer erkenning en begrip voor mensen met autisme. Mensen met een handicap of autisme krijgen er ondersteuning om vanuit hun eigen ervaring te vertellen wat inclusie in hun dagelijkse leven betekent. Ambassadeur Pieter legt uit wat voor hem helpend is en deelt tips. De ambitie van de InclusieAmbassade reikt ver. Autismevriendelijkheid - duidelijkheid, voorspelbaarheid, een inclusieve omgeving - is immers niet alleen goed voor mensen met autisme. Een inclusieve samenleving waarin iedereen meetelt en mee kan doen, daar wint iedereen bij.

Veel leesplezier,

Liesbeth Van Houdt
Hoofdredacteur Sterk

Mensen met een onzichtbare handicap, zoals autisme, ADHD of een niet-aangeboren hersenletsel, zijn het best geplaatst om vanuit hun eigen ervaring te vertellen wat inclusie in het dagelijkse leven betekent. De InclusieAmbassade helpt hen daarbij. Lees het verhaal van Kobe en Pieter op pagina 18.

In dit nummer //

04 **Bewindvoering en autonomie**

Bewindvoering is een beschermingsmaatregel voor mensen die bepaalde beslissingen niet meer (alleen) kunnen nemen. De maatregel moet altijd op maat en proportioneel zijn. Het Steunpunt Bewindvoering helpt mensen met vragen op weg.

08 **Participatie in VAPH-voorzieningen**

Medezeggenschap is meer dan mogen meepraten. Het gaat over gehoord worden, mee zoeken en samen beslissingen nemen. En dat is belangrijk voor de kwaliteit van leven van mensen die in een voorziening verblijven.

10 **Het Moment**

Sydney Vereecken is dol op tekenen en zingen. Hij is er ook erg goed in. Elke weekdag gaat hij creatief aan de slag in het dagcentrum van Raakzaam.

13 **Dossier autisme**

Voor het dossier over ondersteuning voor mensen met autisme gingen we langs bij de Liga Autisme Vlaanderen, bij zorgaanbieder BCPA en bij de InclusieAmbassade. We spraken er met experts en ervaringsdeskundigen.

Wist je dat je Sterk kan beluisteren?

Sterk is in gesproken Daisy-vorm op cd te verkrijgen en is ook te beluisteren via het platform Anderslezen en de Anderslezen-app. Beschik je al over een Anderslezen-account (via Luisterpunt, Kamelego of Transkript)? Dan kan je aangeven dat je Sterk op je boekenplank wenst. Nieuwe geïnteresseerden kunnen een Anderslezen-account aanmaken.

Je kan de gewenste luistervorm aanvragen bij Transkript: ☎ 011 23 07 61
✉ luistertijdschriften@transkript.be

Contact opnemen met het VAPH?

Dat kan via ☎ 02 249 30 00
of 🌐 www.vaph.be/contacteer-ons

COLOFON

Driemaandelijks magazine van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap

Redactie: VAPH i.s.m. Zorgcommunicatie.be

Grafische vormgeving: Filip Erkens

Wil je je gratis abonneren op Sterk?

Of wil je je uitschrijven? Surf naar 🌐 www.vaph.be/actueel/magazines

Foto's: Filip Erkens (p. 1, 2, 4, 6, 8, 10, 13, 15, 16, 19, 20), Joris Casaer (p. 7), Shutterstock (p. 12), Doemamee (p. 12).

Op de cover: Pieter Bas (Ambassadeurs voor Autisme)

V.U. James Van Casteren, Marie-Elisabeth Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 1000 Brussel

“GOEDE BEWINDVOERING KAN MENSEN HELPEN OM ZOVEEL MOGELIJK ZELF KEUZES TE BLIJVEN MAKEN”

Bewindvoering kan zorgen voor meer autonomie

In ons land staan ongeveer 125.000 mensen onder bewindvoering. Bewindvoering is een beschermingsmaatregel voor mensen die bepaalde financiële of persoonlijke beslissingen niet (meer) alleen kunnen nemen, zoals mensen met dementie, een psychische kwetsbaarheid of een verstandelijke handicap. De vrederechter beslist of bewindvoering nodig is, waarvoor die geldt en wie deze taak opneemt.

Bewindvoering kan slaan op goederen, zoals inkomsten, uitgaven, facturen of spaargeld. Het kan ook gaan over de persoon zelf, zoals over beslissingen over de woonplaats of medische beslissingen. Omdat bewindvoering rechten beperkt, is dat altijd ingrijpend.

“Er moet heel goed worden nagedacht wanneer een bewindvoerder wordt

aangesteld”, zegt Eveline Vandamme. Zij is griffier-hoofd van dienst bij de vrederechten van het arrondissement West-Vlaanderen en werkt deeltijds voor het secretariaat van het Steunpunt Bewindvoering. “Dat moet op maat van de persoon gebeuren en proportioneel zijn.” Het Steunpunt Bewindvoering wil mensen beter op weg helpen. Rechter Leo

Vulsteke stond mee aan de basis van het initiatief en is er vandaag de voorzitter van in West-Vlaanderen. “De bedoeling van het steunpunt was om alle betrokken actoren rond bewindvoering samen te brengen en niet langer naast elkaar te werken”, zegt hij.

Het steunpunt ontstond in West-Vlaanderen en werd in 2022 officieel opgestart. Later volgden de andere provincies. Vandaag is het steunpunt over heel Vlaanderen actief. Het beantwoordt vragen, bundelt kennis en geeft signalen uit de praktijk door aan het beleid. "Dat is onze corebusiness", zegt Leo Vulsteke. "Wij zijn een aanspreekpunt voor mensen met vragen over bewindvoering."

INGRIJPEND, MAAR KAN OOK RUST BIEDEN

In 2025 ontving het Steunpunt Bewindvoering 586 concrete vragen. Veel mensen vinden daarnaast informatie via de website. "Daar proberen we moeilijke juridische termen in zo eenvoudig mogelijke taal uit te leggen", zegt Eveline Vandamme. "Er is ook een lijst met veelgestelde vragen."

Veel vragen gaan over procedures. Hoe vraag je bewindvoering aan? Hoe beëindig je bewindvoering? Ook de jaarlijkse verslaggeving die bij bewindvoering hoort, komt vaak terug in de vragen. "Vooral familiale bewindvoerders worstelen soms met de opmaak van dat verslag", zegt Eveline Vandamme. Die drempel herkent ook Lief Vanbael. Zij werkte jarenlang voor Gezin en Handicap o.a. rond bewindvoering en nu ze met pensioen is, engageert ze zich als vrijwilliger. Sinds 15 maart 2024 is ze bewindvoerder over de goederen van Eveline Pauwels.

Voor Eveline veranderde haar leven ingrijpend toen haar man vijf jaar geleden overleed. Hij regelde thuis meestal de financiële zaken. Kort voordien was ze ook haar moeder verloren. Daarna volgden een burn-out en zes maanden revalidatie. "Ik heb opnieuw leren spreken en leren stappen", vertelt ze. Vandaag woont Eveline zelfstandig en leeft ze van een ziekte-uitkering. Toen haar budgetbegeleiding werd afgebouwd, vroeg het Sociaal Huis bewindvoering over haar goederen aan. Het gaat dus niet over haar persoon. Eveline beslist zelf waar ze woont en welke keuzes ze maakt.

Dat iemand anders haar financiële zaken zou opvolgen, was in het begin niet eenvoudig. "Iemand vreemd toelaten in je privé, dat is niet evident", zegt Eveline.

"Iemand vreemd toelaten in je privé, dat is niet evident. Maar het helpt wel, moet ik toegeven."

EVELINE PAUWELS

"Het is zeker niet gemakkelijk geweest. Maar het helpt wel, moet ik toegeven."

Lief Vanbael betaalt als bewindvoerder de vaste kosten van Eveline: huur, gas en elektriciteit, water, telecom en andere facturen. Wat daarna overblijft, is Evelines leefgeld. Ze krijgt 100 euro per week, om de twee weken uitbetaald. Voor extra kosten, zoals kleding of de kapper, neemt ze contact op met Lief.

"Ik wou dat ik me iets meer kon permitteren", zegt Eveline. "Een keer nieuwe kleren of nieuwe schoenen kopen. Dat ik dat niet elke keer moet vragen. Dat is het lastigste." Tegelijk geeft de bewindvoering haar rust. "Ik hoef me minder zorgen te maken. Ik weet dat ik in goede handen ben. Ik vertrouw Lief en ik weet dat ze het goed met me voorheeft."

ZELF BESLISSEN WAAR HET KAN

Voor Lief betekent bewindvoering niet dat zij alles beslist. Eveline hoeft zich niet te verantwoorden over haar leefgeld. Lief informeert haar wel over de rekeningen. Komt er een onverwachte factuur, dan bespreken ze die eerst samen.

"Ik betaal niet zomaar", zegt Lief. "Ik laat Eveline weten wat er gekomen is en we bekijken samen wat er moet gebeuren." Hoewel Lief door de vrederechter werd aangesteld als vertegenwoordiger, vult ze haar opdracht zo veel mogelijk in als ondersteuner. "Eigenlijk is het Eveline die zelf beslist", zegt Lief. "Als het binnen de financiële mogelijkheden ligt, zal ik haar beslissing altijd respecteren."

"Soms is bewindvoering nodig, bijvoorbeeld bij risicogedrag, beïnvloedbaarheid of gevaar op schulden. Maar het blijft een maatregel die rechten beperkt."

LIEF VANBAEL | BEWINDVOERDER

Bewindvoering vraagt administratie. Een bewindvoerder moet inkomsten en uitgaven bijhouden, jaarlijks verslag uitbrengen en soms toestemming aan de vrederechter vragen voor grotere uitgaven. "Een boekhouder hoef je daarvoor niet te zijn", vindt Lief, "maar je moet wel zorgvuldig werken. Toch mag de administratie niet overheersen. Je kunt naar mijn mening ook een goede bewindvoerder zijn als je niet met de computer overweg kunt."

In de praktijk gaat er veel tijd naar contact, opvolging en praktische steun. Samen met Eveline ging Lief bijvoorbeeld na welke rechten en mogelijkheden er zijn. Ze regelden onder meer een kaart voor De Lijn, een verminderingskaart voor de NMBS en verkenden of een driewielers of scooter de mobiliteit zouden kunnen vergroten.

Een bewindvoerder kan iemand uit de eigen familie zijn, maar ook een professionele bewindvoerder, meestal een advocaat. De wet bepaalt dat de vrederechter eerst kijkt of iemand uit de omgeving die taak kan opnemen.

Bewindvoering en een PAB of PVB

Ben je meerderjarig en heb je een persoonsvolgend budget (PVB) of een persoonlijke-assistentiebudget (PAB)? Dan ben je in principe zelf budgethouder en neem je zelf de beslissingen over je budget en de ondersteuning die je ermee organiseert. Heb je daarbij ondersteuning of vertegenwoordiging nodig, dan kan dat bijvoorbeeld via een zorgvolmacht, een lastgeving of – als de vrederechter een beschermingsmaatregel oplegt – via een bewindvoerder. Bewindvoering betekent niet automatisch dat de bewindvoerder alle beslissingen over je budget neemt: de vrederechter bepaalt welke bevoegdheden de bewindvoerder krijgt. Het uitgangspunt blijft dat je zoveel mogelijk zelf de regie over je leven en ondersteuning behoudt.

“Bewindvoering moet op maat van de persoon gebeuren en proportioneel zijn.”

EVELINE VANDAMME | STEUNPUNT BEWINDVOERING

Dat is niet altijd mogelijk. Soms zijn er spanningen binnen de familie, is er geen familie in de buurt of is het vermogen complex. Dan kan een professionele bewindvoerder aangewezen zijn.

Volgens Lief Vanbael kiezen rechters in de praktijk nog te vaak voor professionele bewindvoerders. “Sommige advocaten bouwen een goede band op met de persoon onder bewind”, zegt ze, “maar mensen ervaren een advocaat-bewindvoerder soms ook als afstandelijk of moeilijk bereikbaar.” Daarom vindt ze het jammer dat vrijwillige bewindvoerders zoals zij vandaag minder gemakkelijk kunnen worden ingezet sinds een recente wetswijziging. Zij konden net een tussenoplossing zijn.

ONDERSTEUNEN IN PLAATS VAN OVERNEMEN

Eveline spant zich ondertussen in om haar leven weer op de sporen te krijgen. Ze doet vrijwilligerswerk in een woonzorgcentrum en met de steun van Lief zoekt ze ook een gepaste job. “Ik heb altijd graag gewerkt”, zegt Eveline. “Maar mijn fysieke mogelijkheden zijn vandaag beperkt. Schoonmaken zoals ik vroeger

deed, lukt me niet meer. Toch wil ik een job. Om onder de mensen te komen én om mezelf wat meer financiële ademruimte te geven.”

Eerst wou Eveline als busbegeleidster aan de slag voor scholen buitengewoon onderwijs. Maar door haar motorische beperkingen bleek dat niet mogelijk. Vandaag mikt Eveline op een job bij een maatwerkbedrijf. Sinds half augustus mag ze er alvast stage lopen. Lief hielp met vervoer en vergezelde haar bij het verzamelen van de nodige medische attesten, het eerste contact met de VDAB en het maatwerkbedrijf. Zo verlaagde ze drempels. Maar Eveline blijft zelf aangeven wat ze wil.

Ook voor het Steunpunt Bewindvoering is dat een belangrijk uitgangspunt. “Pas als je echt luistert naar de wensen en de visie van elke partij in het verhaal, en in de eerste plaats naar de beschermde persoon zelf, verhoog je de inspraak”, zegt Eveline Vandamme. “Dan versterk je ook de autonomie.”

Rechter Leo Vulsteke wijst erop dat bewindvoering aan fundamentele rechten raakt. “Mensen onder bewindvoering worden juridisch beperkt. Dan is het belangrijk dat zij correcte en heldere informatie en ondersteuning krijgen.”

Goede bewindvoering kan zo ook bijdragen aan inclusie. “Ondersteunen in plaats van overnemen”, vat Lief het samen. Ook voor het Steunpunt Bewindvoering is dat de inzet: bescherming mag mensen niet

“Mensen onder bewindvoering worden juridisch beperkt. Dan is het belangrijk dat zij correcte en heldere informatie en ondersteuning krijgen.”

RECHTER LEO VULSTEKE | VOORZITTER STEUNPUNT BEWINDVOERING WEST-VLAANDEREN

aan de kant duwen, maar moet hen net helpen om zoveel mogelijk zelf keuzes te blijven maken.

Daarom zitten ook zorg en welzijn mee aan tafel in het Steunpunt Bewindvoering. In West-Vlaanderen bijvoorbeeld werkt het steunpunt met een klankbordgroep van onder meer OCMW's, woonzorgcentra, CAW's, BudgetinZicht, de geestelijke-gezondheidssector en de VAPH-sector.

BEWINDVOERING OF EEN ZORGVOLMAGT

Niet elke situatie vraagt meteen om bewindvoering. Soms kan een zorgvolmacht – waarbij je iemand toestemming geeft om beslissingen over geldzaken of je gezondheid voor jou te maken – ook oplossingen bieden. Via Gezin en Handicap krijgt Lief vaak vragen van ouders van een kind met een verstandelijke handicap dat meerderjarig wordt. Moeten zij bewindvoering aanvragen?

“Doe dat niet te snel”, zegt Lief. “Informeer je goed over wat bewindvoering betekent voor je kind en voor jezelf. Soms is bewindvoering nodig, bijvoorbeeld bij risicogedrag, beïnvloedbaarheid of gevaar op schulden. Maar het blijft een maatregel die rechten beperkt. Wie bewindvoerder wordt, moet zorgvuldig omgaan met geld en administratie, en respect tonen voor de autonomie, de wil en de voorkeuren van de persoon.”

Voor Eveline betekent dat vandaag dat ze niet alles alleen hoeft te dragen, maar wel zoveel mogelijk zelf aan het stuur blijft. “Ondersteunen, niet overnemen”, benadrukt Lief nog eens. “En zorgen dat Eveline vooruit geraakt.”

Meer informatie vind je op www.steunpuntbewindvoering.be en www.gezinenhandicap.be

“De juiste balans tussen autonomie en veiligheid is vaak een complex vraagstuk.”

JAMES VAN CASTEREN
ADMINISTRATEUR-GENERAAL VAPH

BEWINDVOERING MAG NOOIT LEIDEN TOT OVERBESCHERMING

De Belgische wet stelt dat iedereen bekwaam is om eigen beslissingen te nemen, ook wie een verstandelijke handicap heeft. Als iemand niet in staat is om zelf beslissingen te nemen, kan hij buitengerechtelijke bescherming regelen met een zorgvolmacht, of gerechtelijke bescherming (bewindvoering) vragen. De vrederechter stelt dan een bewindvoerder aan, die de persoon bijstaat of vertegenwoordigt. Het uitgangspunt is altijd zoveel mogelijk autonomie en maatwerk.

In principe moet bewindvoering daarom vertrekken vanuit wat iemand wel nog kan, en moeten mensen kunnen beslissen over alles waartoe ze zelf nog in staat zijn. Maar hoewel dit wettelijk is vastgelegd, botst het soms met de realiteit.

Want we leven in een maatschappij die focust op veiligheid, met zo min mogelijk risico's. De juiste balans tussen autonomie en veiligheid is vaak een complex vraagstuk. Dat zien we soms in onze VAPH-voorzieningen, die mensen met een handicap – ongeacht hun beperking – zo veel mogelijk zelfregie willen geven, binnen een veilige en aangepaste omgeving. Maar dat stellen we ook vast buiten de VAPH-sector, in het dagelijks leven.

Bewindvoering is een verregaande maatregel waar heel goed over moet worden nagedacht. Is bewindvoering echt nodig, of voldoet een zorgvolmacht? En als bewindvoering nodig is, mag niet meer bescherming worden gegeven dan nodig is. Daarom voorziet de wet ook in de keuze voor bewindvoering voor goederen naast bewindvoering voor de persoon. Bij beide opties moet bepaald worden waarvoor de bewindvoerder tussenkomt. Want dat iemand zijn rekeningen niet zelf kan beheren, betekent niet dat die persoon zelf geen kleinere aankopen kan doen, of geen beslissingen kan nemen over dagelijkse dingen.

Daarom moet alle bewindvoering op maat worden uitgewerkt. De wet voorziet een checklist met handelingen waarover een vrederechter zich moet uitspreken. Het is belangrijk dat het aanvinken van elk vakje heel bewust en weloverwogen gebeurt. Vertrekkend vanuit de mogelijkheden, in plaats van enkel te kijken naar beperkingen.

In de VAPH-sector zijn heel wat mantelzorgers bewindvoerder voor een naaste. Ze nemen een belangrijke taak op, waar heel wat administratie, boekhouding en verslaggeving bij komt kijken. Vrederechters stellen bij voorkeur ook een familiale bewindvoerder aan, vanwege de persoonlijke band. Bewindvoering vraagt heel wat engagement, maar hoe dichter je bij iemand staat, hoe meer er op maat kan worden gewerkt.

Of er nu gekozen wordt voor een familiale of een professionele bewindvoerder, zoals een advocaat, dan kan een vertrouwenspersoon de belangen van wie onder bewindvoering staat behartigen, een oogje in het zeil houden en de bewindvoerder bijstaan.

Bewindvoering helpt kwetsbare mensen hun financiën, administratie en goederen veilig te stellen. Het brengt financiële rust en stabiliteit. Tegelijkertijd is elke vorm van bewindvoering ingrijpend. Dat blijkt ook uit het verhaal van Eveline en Lief, dat je kan lezen in deze Sterk. Daarom moet er altijd voorzichtig mee worden omgegaan, met een maximum aan zelfregie. Want overdreven bescherming is niet onschuldig. Ook niet als dat gebeurt vanuit goede bedoelingen.

James Van Casteren
Administrateur-generaal VAPH

“MEEDOEN, BETROKKEN WORDEN EN MEE KUNNEN BESLISSSEN VERHOOGT DE KWALITEIT VAN LEVEN”

Participatie, inspraak en medezeggenschap in VAPH-voorzieningen

Het VAPH werkt aan nieuwe regelgeving rond participatie en inspraak bij de ondersteuning van mensen met een handicap in de VAPH-sector. De klemtoon verschuift: minder nadruk op het middel, meer aandacht voor inspraak die echt werkt. Want medezeggenschap is meer dan mogen meepraten. Het gaat over gehoord worden, mee zoeken en samen beslissingen nemen.

In samenwerking met diverse belanghebbenden werkte de werkgroep Participatie diverse acties uit rond de cultuur van inspraak en participatie. Een zo'n actie was een onderzoek naar participatie in de VAPH-sector. “We wilden beter zicht krijgen op de stand van zaken in organisaties”, zegt Jade Werdefroy, beleidsondersteuner bij het VAPH. “Hoe loopt participatie bij zorgaanbieders vandaag? En hoe kunnen we inspraak in de toekomst structureel versterken?”

De onderzoekers combineerden literatuuronderzoek met een bevraging bij zorgaanbieders en interviews met gebruikers

en mensen uit hun netwerk. Ook twee co-onderzoekers met ervaringsdeskundigheid werkten mee aan het onderzoek. Uit het onderzoek blijkt dat er al veel gebeurt. “Zeker op individueel niveau is participatie vaak goed ingebed”, zegt Jade. “Maar collectief en op beleidsniveau zijn er nog aandachtspunten. Soms gaat het nog te veel over symbolische participatie: mensen mogen iets zeggen, maar er wordt niet altijd zichtbaar iets mee gedaan. Of er wordt onvoldoende teruggekoppeld.”

Ook kwetsbare groepen krijgen niet altijd genoeg gehoor. “Hoe zit het met mensen

die minder mondig zijn? Met mensen die weinig of geen netwerk hebben? Ook zij moeten betrokken worden.”

Fran Van Hoorebeke, stafmedewerker bij FOVIG (de federatie voor Collectief Overleg bij vergunde zorgaanbieders, red.), herkent die verschillen. “Er zijn collectieve overleggen die goed werken. Daar worden mensen betrokken en daar gebeurt ook iets met wat ze zeggen. Maar er zijn ook plaatsen waar het overleg te formeel blijft en waar de agenda vooral door de voorziening wordt bepaald.”

Daarom ontwikkelde de werkgroep Participatie een inspiratiekader. Dat helpt

organisaties, gebruikers en hun netwerk om inspraak concreter te maken.

VAN MEEDOEN NAAR SAMEN BESLISSEN

Voor Fran vormen participatie, inspraak en medezeggenschap een trap. "Participatie is meedoen, erbij horen. Inspraak gaat een stap verder: op de hoogte zijn van wat er gebeurt en betrokken worden. Maar medezeggenschap gaat over samen nadenken en samen beslissingen nemen. Dan kom je tot een meer gedragen beslissing. Voor ons gaat het over goede zorg, goed leven en een bloeiend leven voor personen met een handicap." Ook Jade ziet participatie niet als doel op zich. "We investeren daarin omdat het de kwaliteit van leven verhoogt. Het onderzoek bevestigt dat participatie werkt. Het heeft impact op verbinding, vertrouwen en relaties."

Medezeggenschap organiseren vraagt vorming, tijd en begeleiding. Participatie stopt bovendien niet aan de deur van de voorziening. "Samenwerking met andere sectoren en organisaties in de buurt is belangrijk. Daar zit een duidelijke link met inclusie", zegt Jade.

INSPIRATIE VOOR MEER PARTICIPATIE

Een concreet resultaat van de werkgroep Participatie is het inspiratiekader. "Het is geen afvinklijst", zegt Fran. "Het is een verzameling van ideeën, vragen en kansen om met participatie aan de slag te gaan." "We werkten met de techniek van de lotusbloem. Zo kwamen we tot 91 invalshoeken. Die helpen om breder naar een vraag of probleem te kijken. Een organisatie kan bijvoorbeeld vertrekken van de vraag waarom niet iedereen deelneemt aan overleg. Dan kom je bij vragen zoals: is het overleg haalbaar? Is onze communicatie duidelijk? Wordt er ondersteuning voorzien?"

Het kader kan gebruikt worden door een collectief overleg, een team of een organisatie. "Je kunt vertrekken vanuit iets dat goed loopt of iets dat moeilijk loopt".

"Ook mensen die minder mondig zijn, moeten betrokken worden."

JADE WERDEFROY | BELEIDSONDERSTEUNER VAPH

zegt Fran. "Dan zoek je welke invalshoek past. Het kader werkt op de inspraakvormen en de valkuilen daarbij. Het is geen inventaris van technieken om ideeën te laten ontstaan."

Het inspiratiekader werd uitgewerkt met verschillende partners en nadien door de onderzoekers getoetst en aangevuld. Ook het VAPH ondersteunt verder. "Op onze website staat inspiratie uit verschillende sectoren en zorgaanbieders", zegt Jade. "Zorggebruikers en zorgverleners vinden er tools, getuigenissen en voorbeelden, ook voor mensen die niet of minder talig zijn." Ook FOVIG en Gezin en Handicap ondersteunen participatietrajecten. Fran vindt ook de verbindende rol van het VAPH belangrijk. "Dit verhaal schrijf je als gebruikersvereniging en als zorgaanbieder niet alleen. Je hebt elkaar nodig."

NIEUWE REGELGEVING

Ook de regelgeving rond participatie verandert. Vandaag legt die nog veel nadruk op de manier waarop overleg georganiseerd wordt. Dat verandert. "We laten de strikte bepalingen rond collectieve overlegorganen los", zegt Jade. "Maar aanbieders moeten wel een inspraakregeling hebben. Zo'n inspraakregeling beschrijft hoe gebruikers en hun netwerk betrokken worden bij beslissingen."

De inspraak moet onafhankelijk zijn, representatief voor de verschillende ondersteuningsvormen en gebaseerd op tijdige en transparante informatie. "Als een zorgaanbieder afwijkt van een advies, moet hij duidelijk motiveren waarom. Dat is belangrijk voor het vertrouwen." Volgens Jade gaat het minder om een checklist en meer om impact. "De vraag wordt: hoe realiseer je inspraak? Welke impact heeft dat?"

De opvolging gebeurt vandaag door Zorginspectie en het VAPH. Er wordt ook gewerkt aan een kwaliteitskader. Fran vindt die opvolging belangrijk. "Voor wie het goed doet, is ruimte fantastisch. Maar er zijn ook organisaties die werk moeten maken van meer inspraak en medezeggenschap. Dan moet je kunnen nagaan of inspraak meer is dan een aantal afspraken op papier."

Voor haar moet medezeggenschap zichtbaar worden. "Het mag niet alleen gaan over formele afspraken. Er moet iets uit

"Medezeggenschap gaat over samen nadenken en samen beslissingen nemen. Dan kom je tot een meer gedragen beslissing."

FRAN VAN HOOREBEKE | STAFMEDEWERKER FOVIG

voortvloeien. Zeker bij grote veranderingen in woon- of leefomstandigheden moeten zorggebruikers en hun netwerk tijdig betrokken worden. Niet achteraf, maar tijdens het hele proces", zegt Fran.

OOK WIE WEINIG WOORDEN HEEFT

Een grote uitdaging blijft de betrokkenheid van mensen die moeilijk of niet communiceren. Fran verwijst naar de 'babbels in kleine kring' in aanloop naar de Dialoogdag rond Perspectiefplan 2040 van het VAPH. Dat waren gesprekken die FOVIG organiseerde in VAPH-organisaties, om zo veel mogelijk mensen met een handicap te bevragen. "We hebben er uiteindelijk 32 gedaan, verspreid over Vlaanderen. Dat waren soms moeilijke gesprekken, maar ze zijn altijd de moeite waard."

Met mensen met autisme of een licht of matig verstandelijke handicap moet je anders in gesprek gaan. "Je moet je verplaatsen in hun leefwereld", zegt Fran. "We hebben vandaag nog te weinig woorden en te weinig taal om daar goed mee aan de slag te gaan."

Bij mensen met een diep verstandelijke handicap wordt de rol van ouders, broers, zussen en begeleiders nog belangrijker. "Ouders zeggen soms: er zijn medewerkers die ons kind lezen zoals wij het lezen. Dat is heel waardevol. Maar dan moet je mensen ook de tijd geven om iemand te leren kennen. Dat vraagt tijd, nabijheid en continuïteit."

Jade ziet dezelfde bouwstenen terugkomen. "Tijd, vorming, opleiding en begeleiding zijn belangrijk. Je moet individueel blijven luisteren, ook als er geen woorden zijn."

Lees meer over participatie bij zorgaanbieders: www.vaph.be/participatie-medezeggenschap

HET MOMENT

Sidney Vereecken over zijn favoriet moment

**“LEVEN ZONDER HET DAGCENTRUM
ZOU MIJ NIET LUKKEN”**

"Ik woon al heel lang in een leefgroep bij zorgaanbieder Raakzaam in Sint-Niklaas. Elke weekdag ga ik naar het dagcentrum van Raakzaam.

Wat ik het liefste doe, is mannetjes tekenen. Daar ben ik zeer goed in. Ik heb ook al deelgenomen aan tentoonstellingen. Dan kan ik mijn kunstwerken tonen. Ik heb ook al eens in de krant gestaan.

Verder zing ik heel graag. Ik zing elke week in het Bloemetjeskoor in de muziekacademie. Het koor bestaat uit cliënten van Raakzaam, zorgaanbieder De Klokke en Baken, een school voor buitengewoon onderwijs. We zingen van alles. Bart Peeters is mijn favoriete zanger.

Ja, ik ben erg creatief. Daarom ga ik ook graag naar het creatief atelier van Raakzaam. Ik mag er tekenen en maak er geregeld ook collages. Ook als er een feest is, ben ik er graag bij. Als iemand jarig is, is er taart!

Ik kom graag naar het dagcentrum. Ik ken hier veel vrienden en het is altijd leuk. Leven zonder het dagcentrum zou mij niet lukken. Dat weet ik wel zeker."

Sidney Vereecken, 61 jaar

Jouw kind inschrijven in de jeugdbeweging? Doen!

Doemamee, een initiatief van de 9 grootste jeugdverenigingen en de Genereuzen, doet er alles aan om kinderen met en zonder handicap samen te laten spelen. Waarom? Omdat ieders wereld daar een beetje groter van wordt en inclusie van kinderen met een handicap een evidentie moet zijn. Al bijna 600 jeugdbewegingen zeggen 'Doemamee' tegen elk kind, ook bij jou in de buurt.

Surf naar www.doemamee.be/homepage-ouder/, registreer je en vind een vereniging in je buurt waar de deur openstaat voor jouw kind. En wie weet krijgt je kind er binnenkort een toffe hobby bij. En vrienden voor het leven.

Doe mee met het onderzoek Goud Vlaanderen

Goud Vlaanderen onderzoekt de levenskwaliteit van mensen vanaf 50 jaar met een verstandelijke beperking. Welke factoren beïnvloeden die levenskwaliteit? Wat kan er nog beter? Het onderzoeksteam zoekt 300 deelnemers van 50 jaar en ouder in Vlaanderen of Brussel.

Heb jij een verstandelijke handicap en ben je 50 jaar of ouder? Neem deel aan dit onderzoek van de KU Leuven en geef je mening in een gesprek. Dat mag natuurlijk altijd samen met iemand die je bijstaat. Het onderzoek loopt tot 2027, deelnemen kan doorheen heel 2026.

Meer info en deelnemen: www.goudvlaanderen.be

IedereenOveral: ontdek hoe toegankelijk een plek is

Toegankelijk publiek sanitair is vaak moeilijk te vinden. Daarom breidt Inter, het Vlaams expertisecentrum toegankelijkheid, het platform IedereenOveral uit met informatie over publieke toiletten.

Het platform bood al info over de toegankelijkheid van restaurants en cafés. Nu komt daar ook sanitair bij. De website toont waar er publieke toiletten zijn en hoe toegankelijk ze zijn, met informatie over de toegang, de ruimte, de beschikbare voorzieningen en het gebruik.

De website geeft informatie over heel Vlaanderen, met al meer dan 500 publieke toiletten, verspreid over 75 gemeenten en steden.

Meer info:

iedereenoveral.be

Neem deel aan het onderzoek Share2Care

Ben jij ouder van een kind met een verstandelijke beperking (tot 21 jaar)? Doe mee aan het online onderzoek Share2Care van de KU Leuven, dat voor meer inzichten wil zorgen over wat gezinnen nodig hebben. Share2Care onderzoekt hoe ouders steun, samenwerking en het delen van zorg binnen hun zorgnetwerk ervaren.

Voor elke ingevulde vragenlijst gaat 1 euro naar Zorgtvooronsmoeder vzw, een community voor en door zorgouders. Het onderzoek wordt ook mee vormgegeven met zorgouders.

Meedoen?

Vul de vragenlijst in voor eind oktober:

bit.ly/vragenshare2care

Meer info:

bit.ly/kuleuvenshare2care

Share2Care

DOSSIER

AUTISME

Mensen met autisme botsen nog te vaak op drempels die voor anderen nauwelijks zichtbaar zijn. Liga Autisme Vlaanderen wil hier werk van maken. Met de Autisme Chat, met kampen en vakanties, en met nieuwe projecten zoals AutiWijzer.

Ook zorgaanbieders zoals het Begeleidingscentrum voor Personen met Autisme nemen initiatieven. Omdat hulp op maat een wereld van verschil maakt.

Erg boeiend is ook wat 'sterkmakers in autisme' en de InclusieAmbassade realiseren. Mensen met autisme worden er opgeleid en ondersteund om zelf hun verhaal te vertellen. Want niemand weet beter dan zij wat inclusie in het dagelijkse leven betekent.

Drie mooie reportages in dit dossier, met getuigenissen die ertoe doen.

“VLAANDEREN MOET TOEGANKELIJKER WORDEN VOOR MENSEN MET AUTISME”

Liga Autisme Vlaanderen streeft naar meer bewustzijn en begrip

Mensen met autisme botsen nog te vaak op drempels die voor anderen nauwelijks zichtbaar zijn. Liga Autisme Vlaanderen probeert met haar ruime aanbod het verschil te maken: met sensibiliseringsinitiatieven, kampen en vakanties, Autisme Chat en nieuwe initiatieven zoals AutiWijzer.

“Voor ons gaat het uiteindelijk over levenskwaliteit”, zegt coördinator Jo Renty van Liga Autisme Vlaanderen. “Hoe maken we het leven van iemand met autisme makkelijker? Op het vlak van wonen, werken, vrije tijd of relaties.” Liga Autisme Vlaanderen werd in 2017 opgericht door de begeleidingsdiensten Het Raster, Tanderuis, Wegwijs en vzw Victor. “We delen hetzelfde zorgaanbod en werken voor dezelfde doelgroep”, zegt Jo. “Waarom zouden we onze krachten dan niet bundelen?” Vandaag ondersteunt de Liga de vier begeleidingsdiensten en ontwikkelt het ook een aanbod op Vlaams niveau. “Onze kampen en vakanties zijn daar een voorbeeld van, en ook de Autisme Chat.”

DE BRUSSENKOFFER

De vier begeleidingsdiensten van Liga Autisme Vlaanderen bieden rechtstreeks toegankelijke hulp aan mensen met autisme, bij hen thuis of op locatie, en organiseren een aanbod voor ouders, grootouders, broers en zussen. “We werken voor mensen met autisme zelf, hun netwerk en de brede samenleving en vertrekken hierbij altijd vanuit onze specifieke expertise rond autisme.” Die samenleving krijgt onder meer ondersteuning via expertisedeling. “Dat hoort bij de opdracht van de begeleidingsdiensten”, zegt Jo. “We willen uiteenlopende organisaties en bedrijven helpen om hun werking autismevriendelijker te maken. De vragen naar expertise komen

uit diverse hoeken: De Lijn, Familiehulp, jeugdwerk, kinderdagverblijven en andere organisatoren deden bijvoorbeeld al een beroep op ons. Zelfs Studio 100 klopte bij ons aan om de K3 Originals-shows autismevriendelijk te maken.”

In het kader van expertisedeling ontwikkelde de Liga onder meer Het atelier van René, een escape game over autisme.

“Mensen spelen een spel en voelen tegelijk wat het betekent om anders te denken of overladen te worden.”

Een ander initiatief is de Brussenkoffer, een methodiek die autisme op een speelse manier bespreekbaar maakt voor broers en zussen van personen met autisme. “Elk van de vier begeleidingsdiensten heeft zo’n koffer ter beschikking, maar dit najaar maken we in samenwerking met Sig vzw honderd extra exemplaren voor organisaties die hiermee aan de slag willen”, vertelt Jo.

AUTISME CHAT EN ANDERE INITIATIEVEN

De Liga werkt laagdrempelig. Zo is er sinds 2019 de Autisme Chat. De chat is

bedoeld voor mensen met autisme of een vermoeden van autisme en voor hun netwerk. “De Autisme Chat is anoniem, omdat we weten dat we op die manier veel meer mensen bereiken. Met één klik ben je in gesprek met iemand met veel expertise. Professionele begeleiders van de vier diensten bemannen de chat. In 2025 waren er 2986 chats door 1833 unieke oproepers. De gesprekken duren gemiddeld een half uur. De vragen die we krijgen zijn zeer divers: van een volwassene in een crisismoment tot ouders die informatie zoeken over autisme of vastlopen op concrete problemen, zoals slaapproblemen.”

Voorts organiseert de Liga kampen op maat voor kinderen en jongeren met autisme met een normale tot hoge begaafdheid. “Dat idee gaat een beetje tegen de stroom in”, erkent Jo. “De samenleving zet sterk in op inclusie. Dat doen wij ook. Maar we zien dat dat niet altijd vanzelf loopt. Voor sommige kinderen kost een regulier kamp te veel energie. Daarom wilden we een aparte kampomgeving ontwikkelen, met veel aanpassingen.”

“Onze groepen tellen bijvoorbeeld maximaal zestien deelnemers. Bij de jongste kinderen is er één begeleider per twee kinderen. We zorgen voor voorspelbaarheid, minder prikkels en voldoende rustmomenten. We vermijden competitieve activiteiten. Ook de kamers zijn aangepast.”

“Iedere keer als ze terugkwam van een kamp, zagen we een andere Tiany. Het was mooi om haar zo te zien openbloeien.”

CINDY TERRIERE | MAMA VAN TIANY

“Een gewoon kamp was niets voor mij, omdat er geen vast ritme was.”

TIANY VERGISON

steuning was er vooral om haar te helpen haar weg te vinden, op school en sociaal.”

Tiany herinnert zich dat ze zelf ook met veel vragen zat toen ze op haar negende de diagnose autisme kreeg. “Ik had uitleg nodig over wat dat precies betekende. En hoe het zich bij mij uitte. De begeleidster van vzw Victor hielp me ook om dat op school te bespreken. Ik mocht er zelfs een spreekbeurt over geven voor de hele klas. Ja, dat was best wel spannend. Maar de meeste kinderen reageerden heel positief.”

AUTIWIJZER

Een van de jongste initiatieven van Liga Autisme Vlaanderen is AutiWijzer. Dat is een begeleidingsapp voor ouders die in april 2026 gelanceerd werd. “We ontwikkelden de app in de eerste plaats om mensen te ondersteunen die op een wachtlijst staan,” zegt Jo Renty. “AutiWijzer biedt informatie, oefeningen en online begeleidingsgesprekken. De app heeft ook aandacht voor zelfzorg. Want een kind met autisme opvoeden vraagt veel van ouders.” Ondertussen hebben al meer dan 150 mensen de AutiWijzer-app gebruikt.

Volgend jaar bestaat Liga Autisme Vlaanderen tien jaar. In het najaar 2027 wordt dat gevierd met een congres. Ook werkt de Liga aan de verdere uitbouw en bekendmaking van haar aanbod expertisedeling over autisme, zodat iedereen die er nood aan heeft er vlot zijn weg naar vindt. “Maar onze grootste droom is om Vlaanderen toegankelijker te maken voor mensen met autisme. We blijven inzetten op nieuwe initiatieven in de lijn van wat we al ontwikkeld hebben. Elke stap is een stap vooruit.”

Wat dat concreet betekent, vertelt Tiany Vergison. Ze is zeventien, woont in Kortemark en is net afgestudeerd in het middelbaar. Na de zomer wil ze aan de UGent farmaceutische wetenschappen studeren. “Ik wil later graag in een labo werken”, zegt ze.

Tiany ging voor het eerst mee op kamp met de Liga in het vierde leerjaar. “Dat was het Boeiend Boskamp in Wijgmaal. We verbleven in een kasteeltje. Als we ’s morgens opstonden, mochten we naar een zaal om spelletjes te spelen tot iedereen rustig wakker was. Daarna overliepen we het dagschema.”

Met een gewoon kamp was ze nooit meegegaan. “Ik vond dat niets voor mij, omdat er geen vast ritme was. Bij het Boeiend Boskamp kreeg je meer ondersteuning. Daar had ik op dat moment veel nood aan.”

Ook voor haar mama Cindy Terriere was dat eerste kamp een grote stap. “Tiany had nooit eerder ergens gelogeed. Dat lukte niet door haar angsten. Zelfs bij oma en opa was ze nooit blijven slapen. Maar we wisten dat er bij de Liga goede begeleiding was.”

Later ging Tiany nog verschillende keren mee op kamp. Ze heeft vooral mooie herinneringen aan het kamp Summer@Sea. “Dat was supertof. De begeleiders waren altijd lief. Ze speelden mee en deden gezelschapsspelletjes met ons. Het was zeer gezellig. Omdat ik wist dat iedereen op het kamp autisme had of iets in die richting, ging ik er meer ontspannen naartoe. Ik had het gevoel dat ik mezelf kon zijn, dat ik me niet anders hoefde voor te doen.”

Cindy zag haar dochter groeien. “Iedere keer als ze terugkwam van een kamp, zagen we een andere Tiany. Dan had ze weer iets nieuws opgepikt of gedaan. Het was mooi om haar zo te zien openbloeien.” Van haar tien tot haar twaalf jaar kreeg Tiany ook ondersteuning van vzw Victor. “Tiany had moeilijkheden met eten”, zegt mama Cindy. “Ook school liep moeilijk. Ze kon vaak niet naar school omdat ze blokkeerde door haar angsten. De onder-

“Onze grootste droom is om Vlaanderen toegankelijker te maken voor mensen met autisme.”

JO RENTY | LIGA AUTISME VLAANDEREN

Lees ook de getuigenis over AutiWijzer op pagina 20.

“HULP OP MAAT VAN WAT IK ECHT NODIG HEB, MAAKT EEN WERELD VAN VERSCHIL”

Specifieke ondersteuning voor mensen met autisme bij zorgaanbieder BCPA

Het Begeleidingscentrum voor Personen met Autisme (BCPA) ondersteunt volwassenen met autisme bij wonen, werken, dagbesteding en welzijn. Voor Peter*, 36 jaar, betekende die begeleiding een stap naar zelfstandiger wonen. Hij woont vandaag in Hof van Villers, een complex met assistentiewoningen in Mechelen waarmee BCPA samenwerkt.

BCPA begon zo'n vijftig jaar geleden als ouderinitiatief. Vandaag begeleidt de organisatie volwassenen vanaf 16 jaar. “Wij zien begeleiding heel breed”, zegt zorgdirecteur Véronique Cassan. “We hebben huizen waar mensen kunnen wonen met ondersteuning, woonvormen voor wie zelfstandiger kan wonen, mobiele begeleiding, jobcoaching, psychosociale

begeleiding en dagbesteding.” Wat BCPA aanbiedt, hangt af van de vraag. Die vragen worden steeds complexer. “Vroeger hadden we meer mensen met een vraag specifiek rond autisme. Nu zien we vaker ook een combinatie met een psychiatrische problematiek.” BCPA krijgt ook veel vragen van jonge twintigers die gaan werken of zelfstandi-

ger willen wonen, maar merken dat het alleen niet lukt. Peter kreeg pas onlangs officieel de diagnose, al was er altijd een vermoeden. Bij zijn geboorte was er zuurstofgebrek. Daardoor is zijn motoriek en zicht aangetast. “Aan mijn ogen zie je niets, maar de verwerking van beelden is moeilijk.

Gezichten herkennen en overzicht houden zijn voor mij niet evident.”

Daar kwamen psychische klachten bij. “Vooral angstklachten. Er zijn ook periodes van depressie geweest”, zegt hij. De officiële diagnose kwam er op vraag van zijn psychiater. Ze helpt ook om moeilijkheden beter te begrijpen. “Door het herenletsel komt alles ongefilterd binnen. Mijn stresstolerantie is heel laag.”

ZELFSTANDIGER WONEN

Peter woonde lang bij zijn ouders. Die situatie werd steeds moeilijker. “Mijn ouders zijn ondertussen allebei ruim de zeventig gepasseerd. Je kunt dat niet blijven trekken. Ik wilde met ondersteuning toch zelfstandig wonen. Zo goed en zo kwaad als het kan, maar los van mijn ouders.”

Toen Peter in Hof van Villers ging wonen, had hij nog geen persoonsvolgend budget. “Het is bijzonder moeilijk als je met rechtstreeks toegankelijke hulp een woonoplossing zoekt. De context van een assistentiewoning bood mij de mogelijkheid om toch op te starten met RTH-begeleiding. Ik heb hier mijn privacy. Ik wil niet continu in een woongroep zitten waar alles samen gebeurt.” Intussen heeft Peter wel een persoonsvolgend budget. “Sinds mei. Dat maakt een wereld van verschil. Je kunt dieper op dingen ingaan. Als je samen kookvaardigheden wil leren, kan dat niet met één uur RTH-begeleiding. Daar kruipt tijd in.”

PRAKTISCHE EN PSYCHOSOCIALE STEUN

De ondersteuning bestaat uit verschillende lagen. In Hof van Villers is er dag en nacht permanentie. “Ze komen helpen bij persoonlijke hygiëne, bij het scheren of bij het opwarmen van maaltijden. Iets uit de oven halen is gevaarlijk door mijn visuele beperking. Daarnaast is er poets-hulp, gezinszorg en begeleiding vanuit BCPA.”

Vanuit BCPA krijgt Peter nu vijf uur begeleiding per week, met psychosociale steun en woonbegeleiding. “Mijn begeleidster is geen psychologe, maar ze kijkt mee: hoe voel je je, wat zijn je wensen, welke stap wil je zetten, welke aanvraag moet er gebeuren?”

Voor Peter zit de meerwaarde in luisteren én concreet mee op weg gaan. “Als je

“Mijn ouders zijn niet meer het eerste en enige aanspreekpunt als het moeilijk gaat. Gelukkig maar, want het werd moeilijk om dragen voor hen.”

PETER

naar een psycholoog gaat, luistert die naar je verhaal. Maar je wordt niet praktisch geholpen. Bij BCPA gaan ze echt mee op stap.”

Zo ging zijn woonbegeleider onlangs een-op-een met hem naar zee. “Hij heeft mij begeleid op de trein. We zijn samen naar het strand geweest. Die praktische hulp vond ik tot nu toe niet bij andere diensten.”

Dankzij de nieuwe woonsituatie en begeleiding is de druk op Peters ouders afgenomen. “Ze zijn niet meer het eerste en enige aanspreekpunt als het moeilijk gaat. Gelukkig maar, want het werd moeilijk om dragen voor hen. Ik heb angst-aanvallen gehad, zware crisissen. De band met mijn ouders blijft goed. Ze doen nog veel voor mij. Maar de eerste opvang is nu meer de begeleiding die ik krijg.”

MOGELIJKHEDEN EN GRENZEN

Naast BCPA heeft Peter dagbesteding via De Markgrave, een dienst voor slechtzienden. Daar gaat hij één dag per week naartoe. “Ik ga er zwemmen en tochtjes maken met de tandemfiets. Door mijn hersenletsel zijn mijn spieren spastisch. Het is voor mij zeer belangrijk om te blijven bewegen. Het zorgt er ook voor dat ik nieuwe mensen leer kennen.”

Peter zingt ook in een koor. Toch blijft zijn netwerk beperkt. “Ik heb maar een

“Ook in horecazaken of bij kappers kunnen kleine ingrepen helpen: minder prikkels, duidelijk zeggen wat er zal gebeuren of iemand voorbereiden op een aanraking.”

VÉRONIQUE CASSAN | ZORGDIRECTEUR BCPA

klein groepje mensen met wie ik af en toe kan afspreken. En ik raak zeker niet overal. 's Avonds laat iets doen lukt niet. De volgende dag ben ik dan een wrak.” Op het werk botste Peter op grenzen. Hij werkte zeven jaar enkele uren per week als leerkracht Nederlands in het volwassenenonderwijs. “Bepaalde taken kan ik niet opnemen. Ik kan bijvoorbeeld geen correctiewerk doen. De vorige directie aanvaardde dat. Nu zegt men: als je niet het volledige pakket kunt opnemen, dan moeten wij je ontslaan.”

Voor Peter toont dat hoe kwetsbaar inclusie blijft. “Inclusie is een mooi woord. Maar als de werkgever niet mee is in dat verhaal en als de maatschappij niet de structuren creëert die dat mogelijk maken, dan zit je op een gegeven moment strop.”

KLEINE AANPASSINGEN KUNNEN VEEL BETEKENEN

Véronique vindt het belangrijk dat werkgevers, diensten en organisaties beter begrijpen wat autisme in het dagelijkse leven betekent. Ondersteuning hoeft niet altijd groots te zijn. “Als je aan je werkgever kunt vragen of je altijd op dezelfde stoel mag zitten, kan dat soms al een verschil maken.”

BCPA deelt daarom expertise met andere organisaties, onder meer met de VDAB, scholen, woonzorgcentra en partners in de geestelijke gezondheidszorg. Ook in horecazaken of bij kappers kunnen kleine ingrepen helpen: minder prikkels, duidelijk zeggen wat er zal gebeuren of iemand voorbereiden op een aanraking. De boodschap is eenvoudig, zegt Véronique: “Probeer af te stemmen op wat mensen wel kunnen, in plaats van te focussen op wat ze niet kunnen.”

Peter kijkt vandaag rustiger naar de toekomst. De ondersteuning door BCPA, Hof van Villers en De Markgrave brengt rust. Maar zijn kwetsbaarheid verdwijnt niet. “Er zijn zeker nog moeilijke momenten waarop het absoluut niet lukt. Ik merk ook hoe anderen hun leven opbouwen op een manier die voor mij niet haalbaar is. Dat blijft soms zwaar om te dragen. Maar ik maak er het beste van, samen met de diensten die me ondersteunen.”

*Peter is een schuilnaam om de privacy te beschermen.

“WE STREVEN NAAR INCLUSIE DOOR MENSEN HUN EIGEN VERHAAL TE LATEN VERTELLEN”

De InclusieAmbassade geeft mensen een stem

De ‘sterkmakers in autisme’, partner binnen InclusieAmbassade vzw, starten in het najaar met een derde opleidingstraject voor ambassadeurs. Mensen met een onzichtbare handicap, zoals autisme, ADHD of een niet-aangeboren hersenletsel, krijgen er ondersteuning om vanuit hun eigen ervaring te vertellen wat inclusie in het dagelijkse leven betekent.

InclusieAmbassade bestaat sinds 2021 en brengt de organisaties ZitStil, Sig, Gezin en Handicap en sterkmakers in autisme samen. Eerder waren ze actief onder de naam Vijftact. “De vier partners werkten al langer samen rond hetzelfde doel: een meer inclusieve samenleving”, zegt Kobe Vanroy, educatief medewerker bij sterkmakers in autisme. “Alleen deden we dat telkens voor een andere doelgroep.” Elke organisatie brengt haar eigen expertise in. ZitStil werkt rond ADHD, Sig rond niet-aangeboren hersenletsel, Gezin en Handicap ondersteunt ouders. Een belangrijke pijler in de werking van sterkmakers in autisme zijn de Ambassadeurs voor Autisme. “Vroeger lag de nadruk op informeren”, zegt Kobe. “Vandaag zetten we sterker in op sensibiliseren. Dat doen we door mensen met autisme zelf te betrekken. Zij delen hun verhalen in scholen, organisaties en lokale gemeenschappen.”

Een van die ambassadeurs is Pieter Bas. Hij stapte in 2021 mee in het eerste traject, kort nadat hij op zijn 36ste zijn diagnose kreeg. “Na 36 jaar struggelen vroeg ik aan mijn psycholoog of ze mij kon doorverwijzen naar een organisatie waar ik iets positiefs kon doen. Ik had

er zelf zoveel moeite mee gehad om mensen duidelijk te maken dat ik niet gewoon lui was, maar dat ik minder aankan dan de doorsnee mens. Mijn manier van informatie verwerken is anders.” Toen zijn psycholoog hem op sterkmakers in autisme wees, schreef Pieter zich in voor het ambassadeurschap. “Ik voel nu dat ik iets positiefs aan het doen ben en dat ik mezelf kan zijn. Vroeger dacht ik dat ik raar was. Maar er zijn nog zoveel andere mensen zoals ik.”

VERTREKKEN VANUIT DE EIGEN ERVARING

De opleiding tot Ambassadeur voor Autisme is laagdrempelig, zegt Pieter. “We volgden enkele workshops en opleidingen. Dat ging bijvoorbeeld over hoe je een presentatie geeft, of over kennis rond autisme, zodat wat we vertellen ook correct is. Maar vooral vertrekken we vanuit

“Vroeger is me vaak gezegd dat ik meer mijn best moest doen. Nu weet ik dat ik toen al 200 procent mijn best deed.”

PIETER BAS | AMBASSADEURS VOOR AUTISME

ons eigen verhaal. Want die ervaring is bij iedere persoon uniek.”

Pieter sprak intussen onder meer in het centrum voor volwassenenonderwijs Cursa in Hasselt, de school waar hij via tweedekansonderwijs zijn diploma behaalde. “Dat voelde bijzonder. In het middelbaar onderwijs moest ik afhaken. Ik had een ander leertempo”, zegt hij. “Het was moeilijk, maar ik heb het gehaald.” Structuur, planning en gewone huishoudelijke taken kunnen veel energie vragen. “Ik ben heel visueel ingesteld. Ik moet dingen eerst visualiseren voor ik inzicht krijg in hoe ik eraan moet beginnen. Dat heeft impact op elk aspect van mijn leven.”

Ook schilderen en muziek helpen Pieter om zich uit te drukken. “Toen ik in het vijfde middelbaar stopte, kon ik niets meer aan. Het enige wat ik wou, was de hele dag schilderen.” Nu is hij ook met muziek bezig. “Als je creatief bezig bent, maak je je eigen regels. Je kunt niets fout doen.”

Vandaag werkt Pieter als avondkoerier voor een medisch labo in Evergem. “Ik werk drieënhalf uur per avond. Meer kan ik op dit moment niet aan.” Die job doet hij al tien jaar. “Ik heb vaste routes. Er zit structuur in. In mijn wagen kies ik zelf of

ik muziek opzet of niet. Dat helpt allemaal. Vroeger is me zo vaak gezegd dat ik meer mijn best moest doen. Nu weet ik dat ik toen al 200 procent mijn best deed. Ik functioneer gewoon anders.”

ZAKBOEKJE AUTISMEVRIENDELIJKHEID

Voor Kobe toont Pieters verhaal goed aan wat de ambassadeurswerking wil bereiken. “We starten altijd vanuit de vraag: hoe beleef jij je autisme? Die beleving is voor iedereen anders. Toch keren enkele woorden vaak terug: duidelijkheid, voorspelbaarheid en controle.”

De ambassadeurswerking vertrekt vanuit de vraag: wat kan helpend zijn? Wat helpt op het werk of in het dagelijkse leven? Die inzichten bundelde sterkmakers in autisme ook in het zakboekje Autisme-vriendelijkheid. “Voor mij zijn vooral drie tips heel belangrijk”, zegt Kobe. “Bied duidelijkheid. Zorg voor voorspelbaarheid. En vooral: ga in gesprek met mensen.” Tegelijk blijven algemene tips onvoldoende. “Wat iemand als individu nodig heeft, moet je altijd checken.”

Pieter gaf het zakboekje ook aan zijn werkgever en leidinggevende. “Die waren snel mee”, zegt hij. “Zij zien dat mensen met autisme vaak anders zijn, maar ook veel talenten hebben die soms verborgen blijven.”

“We starten altijd vanuit de vraag: hoe beleef jij je autisme? Die beleving is voor iedereen anders.”

KOBE VANROY | EDUCATIEF MEDEWERKER BIJ STERKMAKERS IN AUTISME.

BREDER DAN AUTISME

De ambitie van InclusieAmbassade reikt verder dan autisme alleen. “Wat wij autismevriendelijkheid noemen – duidelijkheid, voorspelbaarheid, een aangepaste omgeving – komt ook terug bij ADHD of niet-aangeboren hersenletsel”, zegt Kobe.

Dat zoeken naar gedeelde noden krijgt in het najaar verder vorm, onder meer in het project KLIKsaam. “We willen een klik creëren tussen mensen met een (onzichtbare) beperking en ouderen die elkaar

leren kennen en gedeelde interesses ontdekken. Bij mensen die met pensioen gaan, valt ineens hun vaste structuur weg. Tegelijk zijn er bijvoorbeeld mensen met autisme die graag meer structuur, daginvulling en sociale contacten willen.” Het vertrekpunt is niet de handicap of de leeftijd, maar wat mensen delen. “Zo overstijgt je autisme of leeftijd en breng je mensen samen. Impact creëren doe je niet vanuit aparte eilandjes. Dat moet je samen doen.”

Regel je VAPH-administratie vlot zelf via het e-loket Mijn VAPH.

- 1 Je checkt je dossier waar en wanneer je zelf wilt.
- 2 Je hoeft geen documenten af te drukken of via de post te versturen.
- 3 Je aanvragen en registraties worden sneller behandeld.

Of je nu ondersteuning wilt aanvragen, al ondersteuning krijgt of iemand vertegenwoordigt met een handicap, iedereen kan inloggen op het e-loket. Je hoeft geen dossier te hebben bij het VAPH.

Meer info op www.vaph.be/e-loket-mijn-vaph. Daar vind je ook handige instructiefilmpjes.

Of surf naar mijnvaph.be en ga meteen aan de slag.

HET LAATSTE WOORD

“Sepp is tien jaar en heeft autisme en ADHD. Al van toen hij klein was, voelden we dat er iets was. Hij was druk, had af en toe woedeaanvallen en ook op school liep het soms moeilijk.

De diagnose was voor ons een geruststelling. We begrepen beter wat er speelde en konden medicatie opstarten voor zijn ADHD. Samen met therapie en goede ondersteuning op school zien we vandaag dat Sepp mooie stappen zet.

Toen we ons inschreven voor thuisbegeleiding bij vzw Victor leerden we de app AutiWijzer kennen. Voor mij was dat een openbaring. Mijn vrouw werkt in de zorg en heeft veel kennis over autisme. Ik veel minder. Maar ik wil zelf ook leren hoe ik Sepp beter kan begrijpen.

Dat is precies wat AutiWijzer doet. Je hoeft geen stapel boeken te lezen. Alles is opgebouwd in kleine, duidelijke stappen. Ik gebruik de app een half uurtje per week, soms om de twee weken. Thuis in de zetel, tijdens een pauze op het werk of onderweg. Dat vind ik het sterke eraan: je hebt alles altijd bij de hand.

Ik ben nog maar op een derde van het traject, maar ik heb er nu al veel aan. In de filmpjes in de app herken ik vaak iets van Sepp. Dat geeft erkenning en bevestiging. Je beseft dat je niet de enige bent.

Wat ik vooral geleerd heb, is om verder te kijken dan het gedrag. Vroeger werd ik sneller boos als Sepp ontplofte. ‘Hé, niets kapotmaken’, zei ik dan. Nu probeer ik eerst stil te staan. Wat zit hierachter? Is er de voorbije dagen iets gebeurd? Is er te veel op hem afgekomen? Ik merk dat ik hierdoor rustiger reageer, al lukt het me nog niet elke keer.

Soms stuur ik een screenshot uit AutiWijzer naar mijn moeder. Zij heeft ook weinig ervaring met autisme. Zo leert ook zij stap voor stap beter begrijpen wat er achter bepaald gedrag kan schuilgaan.

Je kunt met de app ook vijf keer beeldbellen met een expert van de Liga Autismes Vlaanderen. Ik heb dat nog niet gedaan, maar het is geruststellend dat die ondersteuning er is.

Voor mij zit de kracht van AutiWijzer in de eenvoud. Geen moeilijke theorie, maar heldere uitleg waar je iets mee kunt. Daardoor begrijp ik Sepp beter. En dat helpt niet alleen hem, maar ook ons als gezin.”

Daan Masselis, papa van Sepp

“IK LEER ANDERS KIJKEN
NAAR MIJN ZOON”

Lees ook het artikel op pagina 14-15 over de Liga Autismes Vlaanderen die de app AutiWijzer lanceerde.